

Урок № 27-28

Дата: 08.10.2021

Тема: Культура особистості

Мета: охарактеризувати культуру особистості; розвивати аналітичне мислення, професійні навички, пам'ять, мислення; виховувати інтерес до спеціальності.

Хід уроку:

Культура особистості — ще один суттєвий аспект розуміння культури. Цим поняттям часто позначають рівень вихованості та освіченості людини, рівень оволодіння тією чи іншою сферою знання або діяльності. У даному випадку поняття культури фіксує якості людини, спосіб її поведінки, ставлення до інших людей, до діяльності. Про культурну людину у сфері виробництва говорять як про відповідального, підготовленого і дисциплінованого фахівця, у побутовій сфері — як про доброго сім'янина і господаря, у сфері науки — як про талановитого вченого, в мистецтві — як про обдарованого художника, музиканта, композитора, поета тощо.

Культура особистості як цілісне утворення визначається глибиною, широтою та мірою освоєння й засвоєння нею загальнолюдських надбань матеріальної і духовної культури, перетворенням їх на свій внутрішній духовний світ та вмінням застосовувати в процесі життєдіяльності і спілкування з іншими людьми.

Особистість є і творінням культури, і її творцем. Освоюючи світ культури, людина творить себе як особистість і стає здатною збагачувати цей світ культури. Через освоєння культури формуються духовний світ людини і її основні сутнісні сили: воля, почуття, розум, віра, духовні орієнтації та світогляд.

XX ст. показало, що переважна більшість видатних мислителів наголошує на тому, що духовність і сутнісні сили людини неможливо безпосередньо вивести лише з практики, тим більше з трудової діяльності людини. Вони стверджують, що сутнісні сили людини формуються в результаті як освоєння усієї культури, так і розвитку різноманітних форм і способів людської діяльності.

Першим і найважливішим щодо цього є засвоєння мови, оскільки культура дається людині в мові і через мову, а отже, саме оволодіння мовою і є необхідною передумовою формування сутнісних сил особистості (це детально розглянуто у попередньому параграфі).

Важливим елементом сутнісних сил людини є воля. Людина історично формувалась як людина тією мірою, якою вона через трудову діяльність навчалася долати свої інстинкти, підкоряючи свою діяльність суспільним установкам і нормам. Воля виховується в праці і водночас є її необхідною передумовою, бо праця передбачає, з одного боку, створення і використання знарядь праці, а з іншого — наявність мети діяльності (про це йшлося у третьому розділі підручника).

Проте ми нагадаємо, що сила волі — це сила людського духу, що визначає міру її свободи. Наприклад, слово "воля" в українській мові має два значення: воля як здатність, як "сила волі" і воля як вільність, свобода. Українська мова, поєднавши в одному слові ці значення, відбила глибокий зв'язок між волею як силою волі і волею як свободою. Людина без сили волі є рабом примхливої гри своїх бажань, її творчі здібності приречені на згасання, деградацію.

Щоб стати творцем, людина за будь-яких соціальних умов має пройти школу праці, оволодіти майстерністю, засвоїти історично вироблені "стандарти" людської діяльності.

Фор-мування волі неможливе без самопримусу, без дисципліни праці, без здатності діяти "через не хочу".

Але волю не можна розглядати ізольовано від інших сут-нісних сил людини, бо сама по собі вона може бути і доброю, і злою волею. Служитиме вона ідеалам людяності чи силам зла — залежить від розвинутості людських почуттів, від їхнього змісту, спрямованості, ціннісної орієнтації, оскіль-ки насамперед на них ґрунтуються духовне життя людини.

Сфера людських почуттів дуже багатогранна — це почут-тя моральні, релігійні, громадські, естетичні, патріотичні, родинні тощо. Вона має важливе значення для розвитку твор-чих здібностей особистості, оскільки на засадах почуттів формується здатність сприймати уявне як дійсне, ідеал як життя, минуле і майбутнє як сучасне, теперішнє. А також обирати і формувати, творити ці ідеали і цінності. Першим кроком до формування цих здатностей є дитячі ігри як істо-рично вироблена форма залучення дітей до діяльності дорос-лих, до її моральнісних відносин в уяві. Будь-яка гра є пер-вісною майже для всіх сфер культурної діяльності. Гра є на-самперед і головним чином вільною діяльністю. Вона вини-кає на основі духовних можливостей людини, реалізує їх, розвиває, підносить до вищих сягань людського духу. Гра формує здатність в уяві ставити себе в моральнісні відносини, вживатися в образи та способи діяльності інших людей, засвоювати кращі загальнолюдські моральні якості: спів-чуття, любов, людяність.

Ці ж культуротворні та виховні функції, що формують людських дух, в історичному плані виконує міф, а в індиві-дуальному — казка, в якій моральні категорії добра і зла, справедливості і несправедливості відтворені в системі казкових образів. Казка — це не просто розвага, а історично вироблена форма виховання моральних почуттів. Якщо ди-тина не навчиться перейматися горем у випадку перемоги зла і радіти з приводу торжества добра, у неї не сформується совість, людяність. Казки формують казковий світ дитинства, де уявне, створене фантазією і виражене символічною казковою мовою, засвоюється і переживається як дійсне, де боротьба сил добра і зла, правди і кривди, любові і ненависті сприймається "несправдешньо". Казка формує начала моральності, те, що звється совістю, сумлінням.

Питання для самоперевірки:

1. Як ви розумієте поняття «культура особистості»?
2. Як ви розумієте поняття про сферу людських почуттів?

Домашнє завдання: дати відповіді на питання для самоперевірки та законспектувати матеріал з теми.

Рекомендована література: Чорний І. В. Культурологія. – К., 2017; Чорненький Я.Я. Культурологія. Теорія. Практика. Самостійна робота. Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2017.

Шановні учні! Нагадую, що на виконані вами завдання чекає моя електронна пошта:

kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200,

але не пізніше 20:00